

WYCOFANIE JAJ Z CHOWU KLATKOWEGO

Podsumowanie
postępów w branży
spożywczej, handlowej
i HoReCa

RAPORT 2022

Albert Schweitzer
Fundacja Alberta Schweitzera

SPIS TREŚCI

1. Przegląd najważniejszych informacji	4
2. Rekomendacje dla firm wycofujących jaja klatkowe	6
3. Rekomendacje dla producentów jaj	7
4. Zmiany na rynku polskim	8
4.1. Deklaracje wycofania jaj klatkowych w Polsce. Postęp we wdrażaniu założeń deklaracji.	8
4.2. Przeszkody w wycofaniu jaj z chowu klatkowego	15
5. Perspektywa zakazu chowu klatkowego w Unii Europejskiej	17
6. Podsumowanie	19

Szanowni Państwo,

z przyjemnością przedstawiam kolejną publikację Stowarzyszenia Otwarte Klatki, w tym roku przygotowaną we współpracy z Fundacją Alberta Schweitzera. Nasz raport podsumowuje postępy biznesu w kształtowaniu rynku jaj w Polsce przez wycofywanie jaj „trójek” z oferty.

Opierając się na najnowszych badaniach, danych branżowych i perspektywie zakazu chowu klatkowego na poziomie Unii Europejskiej, pokazujemy, że wycofywanie jaj z chowu klatkowego staje się dla firm branży spożywczej posunięciem strategicznym.

W raporcie znajdą Państwo najnowsze dane o postępie branży handlowej i spożywczej w wycofywaniu jaj z chowu klatkowego. Przeczytaj Państwo także o zmianach legislacyjnych rozważanych na poziomie Unii Europejskiej oraz wyzwaniach, jakie stoją przed polskim biznesem na drodze do całkowitej rezygnacji z jaj „trójek”.

Pomimo niełatwej sytuacji na rynku, spowodowanej między innymi wysokim poziomem inflacji oraz wojną w Ukrainie, wiele firm konsekwentnie realizuje plan wycofania jaj z chowu klatkowego i transparentnie informuje o swoich postępach. Niezmiernie cieszy nas toczący się proces całkowitego wycofywania jaj „trójek”, przekładający się na odchodzenie od chowu klatkowego kur niosek i tym samym znaczącą poprawę warunków ich życia. Zmiany te nie byłyby możliwe bez odważnych decyzji przedstawicieli branży handlowej, spożywczej i HoReCa.

Dlatego w imieniu całego Stowarzyszenia Otwarte Klatki oraz Fundacji Alberta Schweitzera pragniemy serdecznie podziękować wszystkim przedstawicielom i pracownikom firm, które konsekwentnie realizują zobowiązanie wycofania jaj z chowu klatkowego. Państwa działania prowadzą do znaczącej poprawy warunków życia milionów kur niosek.

Maria Madej

MENADŻERKA DS. RELACJI BIZNESOWYCH
OTWARTE KLATKI

Ewa Prokopiak

MANAGERKA DS. RELACJI Z BIZNESEM
FUNDACJA ALBERTA SCHWEITZERA

1 PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH INFORMACJI TRENDU REZYGNACJI Z JAJ KLATKOWYCH W 2022

POLSKA

→ **26,4% kur niosek** utrzymywanych jest w Polsce w systemach innych niż klatkowe – ściółkowym, wolnowybiegowym i ekologicznym (GIW, marzec 2023). Udział chowu klatkowego w strukturze utrzymania kur niosek w Polsce od 2014 roku sukcesywnie spada (rys. 1).

Rys.1 Zmiany w strukturze hodowli kur niosek w latach 2014-2023
Źródło: Główny Inspektorat Weterynarii

→ Jeden z największych producentów jaj, **Aktiwi**, zadeklarował **zakończenie produkcji jaj klatkowych już w 2023 roku**, skupiając się jedynie na alternatywnym chowie kur.

→ Do końca 2022 roku **150 firm** podjęło oficjalne zobowiązanie do rezygnacji z jaj pochodzenia klatkowego.

→ **54 firmy** wdrożyły już swoje zobowiązania w życie i **wycofało jaja klatkowe** z produkcji i/ lub oferty – w tym Lubella, Maspex, Danone czy U Jędrusia.

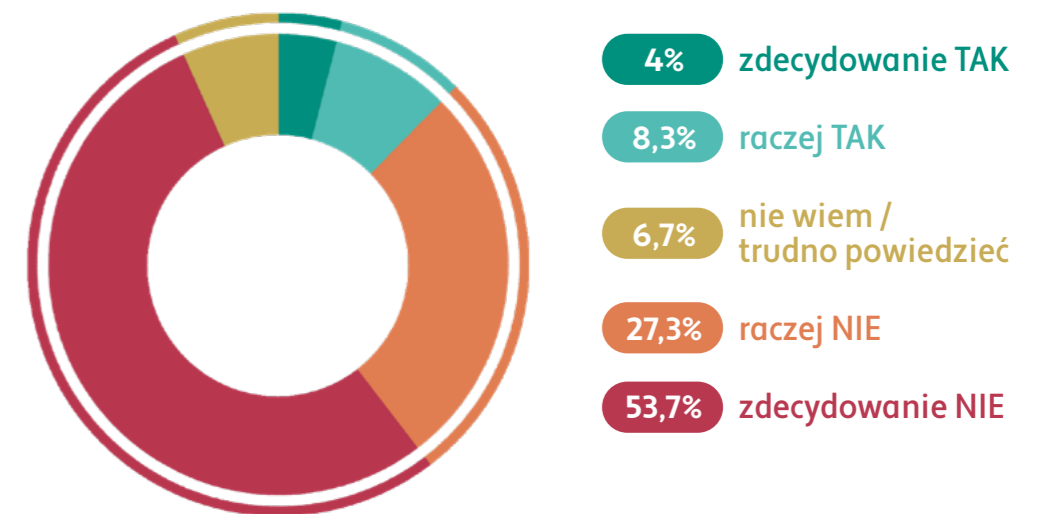
→ Sieci **Biedronka, Netto, Żabka, Kaufland, Makro oraz Frisco.pl** całkowicie wycofały już świeże jaja „trójki” ze swoich ofert.

→ Największe sieci restauracji zaprzestały wykorzystywania jaj „trójek” w serwowanych przez siebie daniach: **KFC, Burger King, McDonald’s oraz MAX Premium Burgers**.

→ **81% Polaków** jest zdania, że hodowla klatkowa nie zapewnia kurom odpowiednich warunków do życia, a **62,4%** uważa, że w Polsce powinien zostać wprowadzony zakaz hodowli klatkowej kur (Rys. 2; Biostat, 2022).

Rys.2 Czy uważa Pan/i, że hodowanie kur w klatkach zapewnia tym zwierzętom odpowiednie warunki?

Źródło: Badania Biostat | Luty 2022 r.

ŚWIAT

→ W wyniku działań międzynarodowej koalicji Open Wing Alliance ponad **2400 firm na całym świecie** zdecydowało się na rezygnację z jaj pochodzenia klatkowego, z tego **1150 zobowiązań zostało już zrealizowanych** (Chicken Watch, 2023).

→ **149 firm**, w tym Yum! Brands, Unilever czy Lidl, zobowiązało się do **globalnej rezygnacji z jaj z chowu klatkowego we wszystkich krajach, w których działają** (Chicken Watch, 2023).

→ Komisja Europejska jesienią 2023 ma wydać wniosek ustawodawczy obejmujący wprowadzenie zakazu chowu klatkowego kur niosek i innych zwierząt gospodarskich na poziomie całej Unii Europejskiej. **Zakaz chowu klatkowego ma wejść w życie najpóźniej w 2027 roku.**

2

REKOMENDACJE DLA FIRM WYCOFUJĄCYCH JAJA KLATKOWE

Transparentność wobec konsumentów

Dzisiejsi konsumenci wybierają odpowiedzialne społecznie przedsiębiorstwa, dlatego niezbędne jest **publikowanie informacji o wycofaniu jaj „trójek” z łańcuchów dostaw firm na ich stronach internetowych** oraz w mediach społecznościowych. Zachęcamy również do informowania **o postępach we wprowadzaniu zmian**, aby konsumenci mieli pewność, że firmy spełniają złożone wobec nich obietnice.

Edukacja konsumentów

Marketing i promocja decyzji oraz samego procesu rezygnacji z jaj z chowu klatkowego to **okazja do edukacji i budowania zaangażowania wśród swoich odbiorców**. Warto zachęcać konsumentów do sięgania po jaja lub produkty z jajami pochodzące z alternatywnych metod hodowli. Można to zrobić poprzez **ukazywanie różnic między rodzajami chowu niosek** w swoich mediach społecznościowych lub folderach marketingowych.

Przyszłościowe inwestycje

Na rynku, oprócz tradycyjnych systemów chowu alternatywnego kur, dostępne są również **systemy „combi”** łączące cechy hodowli klatkowej oraz ściółkowej. **Systemy te nie są prawdziwą alternatywą dla systemów klatkowych**, ponieważ dzięki wyposażeniu w drzwi na wszystkich poziomach konstrukcji pozwalają na rutynowe lub stałe zamykanie kur w klatkach. **Warto więc upewnić się, że dostawcy nie stosują systemów „combi”**. Firmy decydujące się na wycofanie jaj z chowu klatkowego powinny inwestować jedynie w produkty prawdziwie bezklatkowe, zgodne z założonym celem i dostosowane do przyszłości.

3

REKOMENDACJE DLA PRODUCENTÓW JAJ

Przygotowanie do zmian na poziomie Unii Europejskiej

Jesienią 2023 roku Komisja Europejska ma wydać wniosek ustawodawczy obejmujący zakaz chowu klatkowego kur niosek i innych zwierząt gospodarskich. Zakaz ma wejść w życie najpóźniej w 2027 roku. Najbliższe lata to kluczowy czas dla producentów jaj w Polsce. **Branża jajeczna, jeśli chce pozostać konkurencyjna (lub tę konkurencyjność zwiększyć), musi dynamicznie wejść w transformację w systemy bezklatkowe**. Bardzo istotne jest także, by branża i jej przedstawiciele jasno zakomunikowali polskiemu Ministerstwu Rolnictwa potrzebę przekierowania na ten proces większych środków ze Wspólnej Polityki Rolnej.

Omijanie półśrodków

Dokonując transformacji kurników w systemy bezklatkowe, należy omijać systemy typu „combi” (inaczej: system kombinowany, woliera zamknięta, system tymczasowego dostępu, chów w małych grupach, kolonie). Systemy te, dzięki wyposażeniu w drzwi na wszystkich poziomach konstrukcji, pozwalają na czasowe lub stałe zamykanie kur w klatkach, nie są więc akceptowane jako systemy prawdziwie bezklatkowe przez ekspertów od dobrostanu zwierząt (GCAW, The Global Coalition for Animal Welfare).

Przyszłościowe inwestycje

Inwestując w nowe kurniki w systemach alternatywnych lub przekształcając obecne kurniki klatkowe w bezklatkowe, warto wziąć pod uwagę **wskazówki unijnych organów i międzynarodowych organizacji prozwierzęcych dotyczące rozwiązań najbardziej efektywnych i uwzględniających najlepszy dobrostan zwierząt**, np.:

- materiały projektu unijnego Best Practice Hens <https://tinyurl.com/best-practise-hens>,
- ekspertyzę Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności <https://tinyurl.com/efsa-hens-welfare>,
- dokument o najlepszych praktykach w chowie kur niosek opracowany przez Eurogroup for Animal Welfare, Hens' Ask <https://tinyurl.com/efa-hens-ask>.

W okresie od stycznia do marca 2023 roku **Otwarte Klatki we współpracy z Fundacją Alberta Schweitzera** przeprowadziły piątą edycję corocznego badania wśród firm, które ogłosiły decyzję o wycofaniu jaj klatkowych i są w trakcie jej wdrażania. Celem tego działania było zebranie informacji na temat postępów w procesie wycofywania jaj klatkowych, jak również zlokalizowanie największych problemów branży handlowej, spożywczej i HoReCa, utrudniających przedsiębiorstwom przeprowadzenie planowanych zmian.

4.1 Deklaracje wycofania jaj klatkowych w Polsce. Postęp we wdrażaniu założeń deklaracji.

Do końca 2022 roku 150 firm, działających w Polsce, ogłosiło wycofanie jaj klatkowych ze swojej oferty lub produkcji najpóźniej do roku 2025.

Pełną listę firm, które wydały deklaracje wycofania jaj z chowu klatkowego, można znaleźć na stronie monitoringu postępu firm politykadobrostanu.pl.

Do udziału w ankiecie zaproszono również firmy, które wydały oświadczenia niejasne, niepełne lub mało czytelne: E.Leclerc, Wawel oraz Dr Gerard. Obecnie oświadczenia tych firm nie są zamieszczone na podanej stronie.

Jak wynika z przeprowadzonej ankiety, **część firm wprowadziła lub zamierza wprowadzić zmiany wcześniej niż pierwotnie zakładano**. W pierwszym kwartale 2022 całkowite wdrożenie swoich deklaracji wycofania jaj z chowu klatkowego ogłosiły MAKRO, Jeronimo Martins (Biedronka) oraz producent chłodzonych dań gotowych U Jędrusia. Sieć sklepów Kaufland całkowicie wycofała ze sprzedaży świeże jaja „trójki” i już teraz 80% produktów gotowych marki własnej Kaufland nie zawiera jaj z chowu klatkowego.

Sieci handlowe i hurtowe

Do końca 2022 roku łącznie 29 sieci handlu detalicznego i hurtowego – w tym 10 największych sieci handlu detalicznego – zobowiązało się do wycofania jaj pochodzących z chowu klatkowego nie później niż do 2025 roku (Rys. 3). Deklaracje dotyczą jaj świeżych marek własnych i innych marek oraz jaj klatkowych używanych w produktach marki własnej. Postępy sieci handlowych będących w procesie wycofywania jaj klatkowych zestawiono w Tab.1.

Większość sieci handlowych, które wzięły udział w ankiecie, ma transparentną deklarację opublikowaną na swojej oficjalnej stronie internetowej lub w formie pisemnego oświadczenia.

Tab.1

Sieci handlowe – postępy w wycofywaniu jaj z chowu klatkowego w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi udzielonych przez firmy w ankiecie.

Nazwa firmy	Udział sztuk jaj z hodowli bezklatkowych (ściółkowych, wolnowybiegowych oraz ekologicznych) w sprzedaży [%]			Zmiana ilości sprzedaży jaj całych pochodzących z chowu klatkowego [punkty proc.]	Data wdrożenia założeń deklaracji w życie
	Jaja całe	Jaja całe marki własnej	Produkty gotowe marki własnej		
Aldi	n/a	100	70,15	n/a	2025
Auchan	48	100	n/a*	↑ 4	01.2025
Carrefour Polska	82	100	73	↓ 8,3	2025
Dino	n/a	n/d	n/a	↓ 10	2025
E.Leclerc	n/a	100	n/a	n/a	2025
Kaufland	100	100	80	n/a	2025
Krajowy Związek Rewizyjny Spółdzielni Spożyców Społem	50	n/d	n/a	↓ 5-10	31.12.2024
Lidl	51	52	95	↓ 6**	2025
POLOmarket	n/a	n/a	n/a	↓ 6,33	I połowa roku 2025
Stokrotka	35	40	n/a	↓ 11	2025

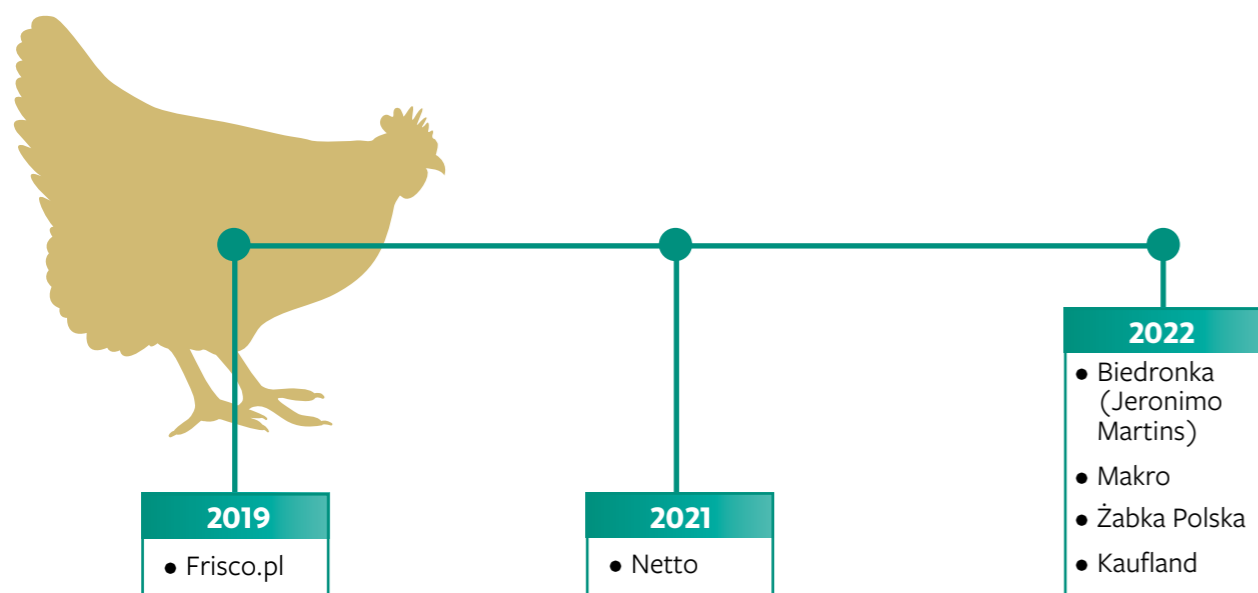
* W produktach świeżych (piekarnia, cukiernia) Auchan wykorzystuje tylko jaja ściółkowe

** W przeliczeniu sztuk na sklep

n/a – brak danych n/d- nie dotyczy

Sieci handlowe i hurtowe, które całkowicie wycofały świeże jaja klatkowe ze sprzedaży

Źródło: opracowanie własne na podstawie listy firm dostępnej pod adresem <https://politykadobrostanu.pl/>

Producenci żywności

Do końca 2021 roku 51 producentów żywności zobowiązało się do wycofania jaj pochodzących z chowu klatkowego nie później niż do 2025 roku. Producenci deklarują wycofanie jaj świeżych, przetworzonych (masa jajowa, proszek jajeczny itp.) oraz półproduktów i produktów gotowych zawierających jaja pochodzące z chowu klatkowego (dodatki do żywności, gotowe mieszanki piekarnicze itp.). Postępy firm będących w procesie wycofywania jaj klatkowych zestawiono w Tab.2.

Z wyjątkiem piekarni Putka oraz Lubaszka deklaracje biorących udział w ankiecie producentów żywności są pełne i dotyczą wszystkich używanych w działalności form jaj.

Producenci żywności – postępy w wycofywaniu jaj z chowu klatkowego w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi udzielonych przez firmy w ankiecie.

Nazwa firmy	Transparenność deklaracji	Udział sztuk jaj z hodowli bezklatkowych (ściółkowych, wolnowybiegowych oraz ekologicznych) [%]		Zmiana ilości wykorzystywanych jaj klatkowych [punkty proc.]		Data wdrożenia założeń deklaracji w życie
		Jaja całe	Jaja przetworzone	Jaja całe	Jaja przetworzone	
Contimax	✗	100	n/a	n/a	n/a	2025
Dan Cake Polonia	✓	n/d	40	n/d	↓ 9	2025
Develey Polska (marka Develey)	✓	n/d	100	n/d	↓ 100	2022
Dr Gerard	✗	n/d	90	n/d	↓ 80	2025
Fabryka Cukiernicza Kopernik	✓	n/d	99,43	n/d	n/a	2025
Fanex	✓	30	30	↓ 1	n/a	2025
Lesaffre Polska	✗	n/d	40	n/d	↓ 40	2025
Lubaszka	✓	15	0	↓ 15	0	2025
Mars-Waldi	✗	n/d	40	n/d	↓ 20	2025
Piekarnia Oskroba	✓	0	50	0	↓ 50	2025
Putka	✗	60	20	↓ 10	n/a	czerwiec 2023 (jaja świeże)
Świeże i Zielone	✗	0	100	0	n/a	2025
Wawel	✗	n/d	15,15	n/d	n/a	2025
Wytwórcza Spółdzielnia Pracy „Społem”	✓	n/d	5	n/d	↓ 1	2025

✓ Oświadczenie jest transparentne i opublikowane na stronie firmy.

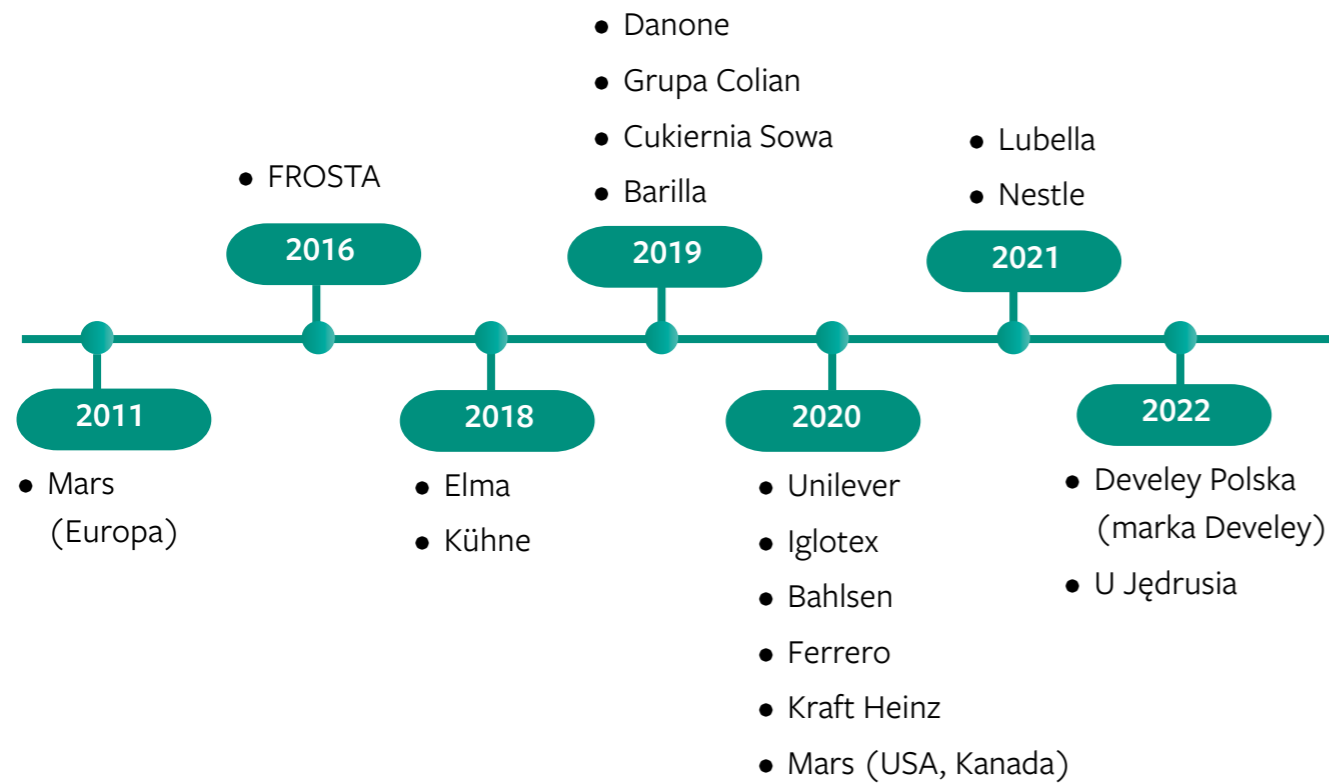
✗ Oświadczenie firmy jest niejasne pod względem używanych form jaj lub brak oświadczenia na stronie internetowej firmy.

n/a – brak danych n/d- nie dotyczy

W 2022 roku całkowite wdrożenie swoich deklaracji wycofania jaj z chowu klatkowego ogłosili producenci chłodzonych dań gotowych U Jędrusia oraz Develey Polska dla marki Develey (Rys. 4).

Rys. 4 Producenci żywności (producenci dań i produktów gotowych, piekarnie), którzy całkowicie wycofali jaja klatkowe z produkcji

Źródło: opracowanie własne na podstawie listy firm dostępnej pod adresem <https://politykadobrostanu.pl/>

Wymienione firmy nie poczyniły znaczących postępów: **Czanieckie Makarony, Spółdzielnia Pracy Cukry Nyskie, Ocetix, Pegaz, JAWO, LOTTE Wedel, Tarsmak Gondok i Wspólnicy, Piekarnia Cukiernia Grzybki.** Wykorzystywane przez nie jaja „trójki” nadal stanowią wysoki odsetek jaj używanych ogółem. Informacje o wymienianych przez firmy trudnościach umieszczono w rozdziale 4.2.

Restauracje, kawiarnie, cateringi, hotele

Do końca 2022 roku 13 restauracji, kawiarni i cateringów oraz 1 sieć hotelarska zadeklarowały wyeliminowanie jaj pochodzących z chowu klatkowego ze wszystkich dań w swojej ofercie nie później niż do 2025 roku. Restauracje, kawiarnie, cateringi oraz hotele deklarują wycofanie jaj świeżych, przetworzonych (masa jajowa, proszek jajeczny itp.) oraz półproduktów i produktów gotowych zawierających jaja pochodzące z chowu klatkowego (produkty od zewnętrznych dostawców, np. ciasta, pieczywo, majonez i sosy z dodatkiem jajek itp.). **Deklaracje wszystkich biorących udział w ankiecie firm HoReCa są pełne i dotyczą wszystkich używanych w działalności form jaj.** Postępy firm będących w procesie wycofywania jaj klatkowych zestawiono w Tab.3.

Tab.3 Branża HoReCa - postęp we wdrażaniu zobowiązania wycofania jaj z chowu klatkowego w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi udzielonych przez firmy w ramach zapytania ankietowego; dane dla ISS World opracowano na podstawie ISS Sustainability Report 2022

Nazwa firmy	Transparentność deklaracji	Udział jaj z hodowli bezklatkowych (ściółkowych, wolnowybiegowych oraz ekologicznych) [%]		Data wdrożenia założeń deklaracji w życie
		Jaja całe	Jaja przetworzone	
Compass Group Poland	✓	0,06	17,60	2025
Da Grasso Sp. z o.o	✗	n/d	90	2025
Food Garden Sp. z o.o.	✗	90	90	2025
Hotel HP Park Poznań (B&D Hotels)	✗	100	n/d	2022
Impel Catering	✓	0	n/d	2025
ISS World	✗	56	56	2025
MJM GROUP S.A.	✓	20	n/d	2025
New York Pizza Department	✗	firma wycofała jaja z użycia	n/d	2022
North Food Polska S.A.	✓	100	n/a	2025
Picaro (Citronex)	✗	100	n/a	2025
P.P.H.U. „Wojtex” Wojciech Goduńsk	✗	n/d	98	2025
Salad Story	✗	100	100	2022
Sfinks Polska*	✓	100	n/d	2025
T-Pizza Sp z o.o.	✗	n/d	99,5	2025

✓ Oświadczenie jest transparentne i opublikowane na stronie firmy.

✗ Oświadczenie firmy jest niejasne lub brak oświadczenia na stronie internetowej firmy.

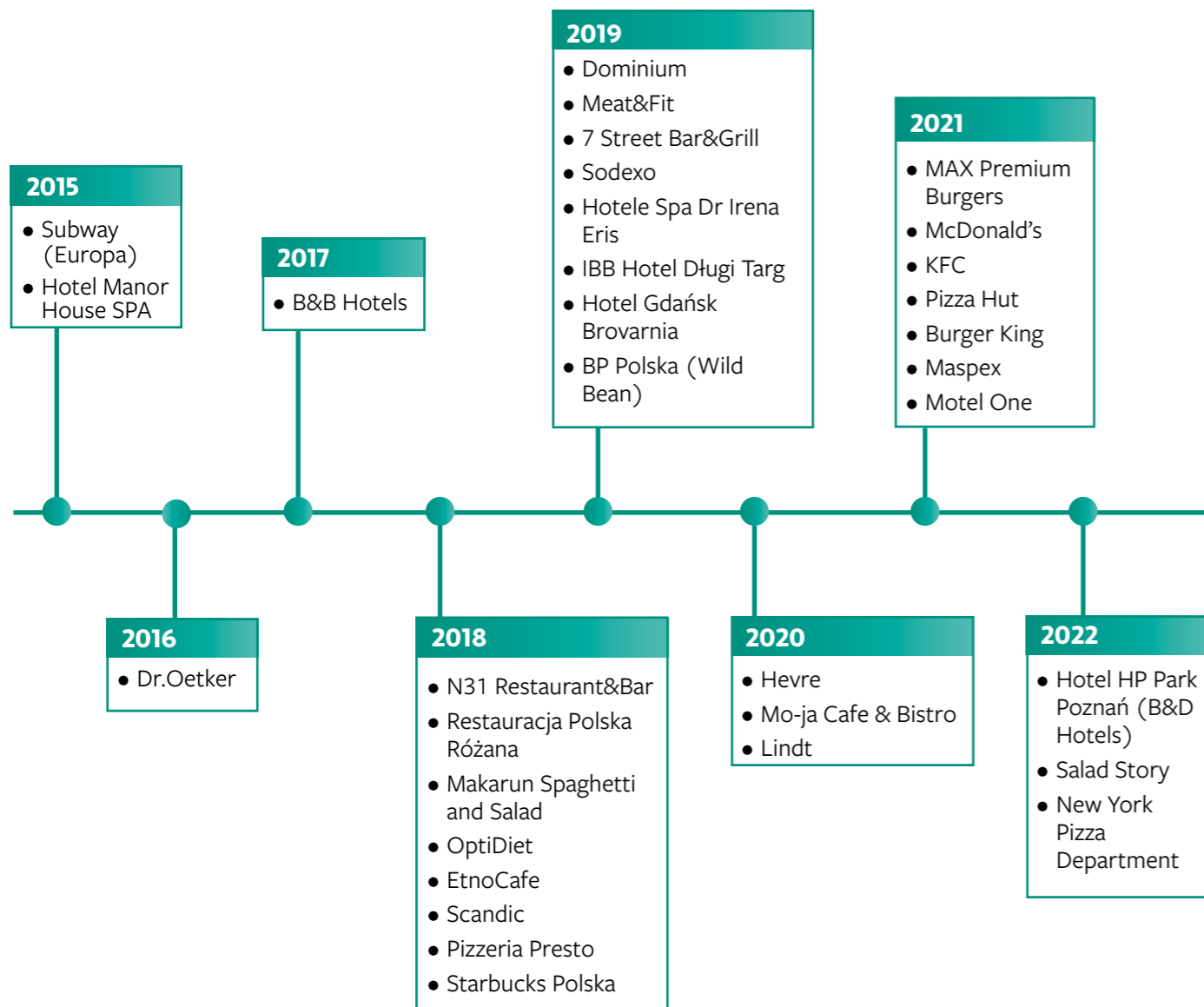
n/a - brak danych n/d - nie dotyczy

* Firma Sfinks Polska w momencie zbierania danych do badania zaraportowała nieużywanie jaj z chowu klatkowego, ale zaznaczyła, że nie zakończyła oficjalnie procesu całkowitego wycofania jaj tego rodzaju z łańcucha produkcji.

W 2022 roku firmy Salad Story, New York Pizza Department oraz Hotel HP Park Poznań (B&D Hotels) wyeliminowały z użycia jaja z chowu klatkowego (Rys. 5).

Rys.5 Restauracje, kawiarnie i cateringi oraz hotele, które całkowicie wycofały z użycia jaja klatkowe.

Źródło: opracowanie własne na podstawie listy firm dostępnej pod adresem <https://politykadobrostanu.pl/>

4.2. PRZESZKODY W WYCOFANIU JAJ Z CHOWU KLATKOWEGO

Najczęściej podkreślane przez firmy w tegorocznym badaniu trudności to:

- wyższe ceny jaj ze wszystkich systemów chowu,
- ograniczona dostępność jaj całych i przetworzonych z chowu bezklatkowego u dostawców.

Ograniczona dostępność jaj z chowu bezklatkowego wynika, według badania, z niewystarczających inwestycji producentów jaj w systemy alternatywne i ze zbyt powolnego tempa transformacji w chowu bezklatkowe. Wyższe ceny jaj firmy wiążą z obecną sytuacją na rynku polskim i międzynarodowym – inflacją, wojną w Ukrainie, a także nawracającą epidemią ptasiej grypy.

Inne przeszkody, na które zwracają uwagę firmy, to: utrudnione planowanie produkcji spowodowane m.in. warunkiem minimalnego zamówienia u producentów masy jajowej, wyższe ceny opakowań.

Firmy wskazywały także na potrzebę dalszej działalności edukacyjnej ze strony organizacji prozwierzęcych na temat wad chowu klatkowego i zalet systemów alternatywnych, skierowanej zarówno do konsumentów, jak i producentów jaj. Uwaga zwrócona została także na konieczność przeciwdziałania przeliczaniu kosztów używania jaj bezklatkowych przez sieci handlowe na producentów żywności.

Rys.6 Firmy, które nie udzieliły odpowiedzi na ankiety za 2021 i 2022 rok

Źródło: opracowanie własne

Sieci detaliczne i hurtowe, dystrybutorzy:

- Chata Polska
- PRIM
- Dino
- MSH Wizan
- FRAC
- Top Market
- Eurocash
- Centrum Handlowe „JAN”
- Ambassador 92
- Intermarché

Hotele

- Accor Group
- Qubus Hotel

Restauracje, kawiarnie i cateringi

- Manekin
- Grupa Baltona
- Bobby Burger
- Lagardère Travel Retail
- Mex Polska
- Domino's

Producenci żywności

- Piekarnia Familijna
- Puratos
- Tiramisu
- Unipol Wypieki (Pod Strzechą/Piepol)
- Nowakowski Gorąco Polecam
- Mamut
- Spółdzielnia Piekarsko-Ciastkarska w Warszawie
- Przedsiębiorstwo Przemysłu Mięsnego „Taurus”
- Mieszko
- Kotaniec

Firmy Bi1 (Rella Investments), Arhelan, TOPAZ, Białuty, Costa, Papa John's Pizza, Grycan wzięły udział w zeszłorocznej ankiecie sprawdzającej postępy, jednak w tym roku nie udzieliły odpowiedzi. Listę firm, które nie raportują postępów w wycofywaniu jaj z chowu klatkowego, przedstawiono na Rys. 6.

5

PERSPEKTYWA ZAKAZU CHOWU KLATKOWEGO W UNII EUROPEJSKIEJ

Kolejne kraje Unii Europejskiej dołączyły lub planują dołączyć do Luksemburga, Szwajcarii oraz Austrii – trzech krajów europejskich, w których wprowadzono już zakaz lub całkowicie wygaszono chów klatkowy (Rys. 7) Czechi przyjęły zakaz chowu klatkowego kur niosek od 2027 roku, Dania od 2035 r. (przy czym od 2023 nielegalne będzie budowanie nowych kurników klatkowych). Niderlandy ustanowiły odpowiednie prawo zakazujące produkcji klatkowej pod koniec 2021 r. Tomáš Šudík, poseł partii rządzącej w Słowacji, wysunął propozycję ustawy zakazującej chowu klatkowego od 2024 r. Przegłosowanie ustawy byłoby kolejnym krokiem w stronę Europy bez chowu klatkowego.

Inicjatywa „Koniec Epoki Klatkowej” („End the Cage Age”)

W 2018 roku zarejestrowana została inicjatywa „Koniec Epoki Klatkowej”. Postulaty inicjatywy to zakaz stosowania w całej Unii Europejskiej:

- **klatek dla kur niosek i młodych kur, brojlerów, królików, przepiórek, kaczek i gęsi,**
- **legowisk dla loch karmiących,**
- **zagród dla loch,**
- **indywidualnych zagród dla cieląt.**

Liczba podpisów pod inicjatywą wyniosła prawie 1,4 miliona i przekroczyła liczbę niezbędną do podjęcia kroków legislacyjnych. Dzięki temu projekt został poddany kontroli jakości (2021), a następnie ocenie skutków (2021–2022), które przeszedł z sukcesem. Komisja Europejska zobowiązała się do włączenia postulatów inicjatywy do przyszłego prawodawstwa związanego z dobrostanem zwierząt. **Obecnie trwają przygotowania do publikacji wniosku ustawodawczego, planowanej na trzeci kwartał 2023 r. Zakaz chowu klatkowego ma wejść w życie najpóźniej w 2027 roku.**

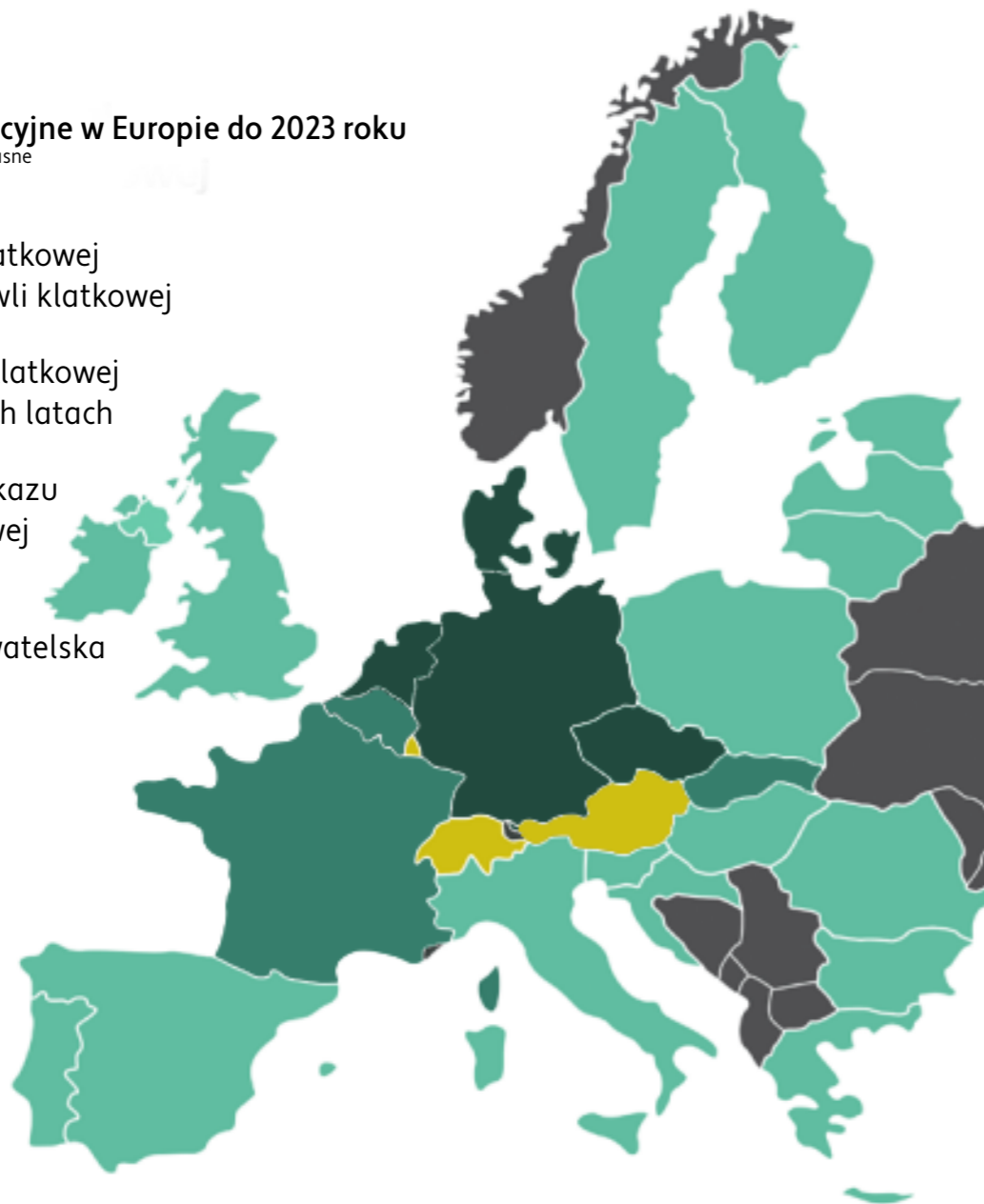
Zmiany w strukturze produkcji jaj w Unii Europejskiej

Producenci w Unii Europejskiej coraz częściej rezygnują z chowu klatkowego. W 2022 r. procent hodowanych w systemach klatkowych kur niosek wyniósł 49,9 – wzrost o 1,8 punktu procentowego względem roku 2021. Alternatywnych metod używano do hodowli 55%, czyli 206,8 mln kur.

Rys.7 Zmiany legislacyjne w Europie do 2023 roku

Źródło: opracowanie własne

- brak hodowli klatkowej lub zakaz hodowli klatkowej
- zakaz hodowli klatkowej w nadchodzących latach
- perspektywa zakazu hodowli klatkowej
- Europejska Inicjatywa Obywatelska

6 PODSUMOWANIE

W 2022 roku trend rezygnacji z jaj klatkowych był szczególnie silny w branży handlowej. Biedronka, Makro oraz Żabka Polska zakończyły proces wycofywania świeżych jaj „trójek” ze sprzedaży. Co więcej, dokonały tego na 3 lata przed zakładanym terminem. Dołączyły tym samym do pionierskich sklepów Frisco.pl oraz Netto, które spełniły swoje deklaracje odpowiednio w latach 2019 i 2021.

Do końca 2022 roku 150 firm działających w Polsce wydało oficjalne polityki rezygnacji z jaj pochodzenia klatkowego. **Już ponad 35% z nich (54 firmy) wdrożyło zobowiązania w życie,** a w 2022 roku dołączyły do nich Airport Hotel Okęcie i Hotel HP Park Poznań (B&D Hotels), Salad Story, New York Pizza Department, McDonald’s, a także producenci żywności U Jędrusia i Develey Polska (marka Develey).

Ankietowane firmy dokonują sukcesywnych postępów w realizowaniu deklaracji. **North Food Polska i Picaro (Citronex)** wycofały jaja całe „trójki”, choć nadal wykorzystują je w postaci przetworzonej. Świeże i Zielone nie wykorzystują produktów przetworzonych zawierających jaja z chowu klatkowego, **Piekarnie Oskroba** w ciągu roku zredukowały ich ilość o połowę, a **Dr Gerard** o 80 punktów procentowych. **Fabryka Cukiernicza Kopernik** raportuje, iż zaledwie 0,57% masy wykorzystywanych surowców z kategorii jaja przetworzone stanowią „trójki”. **T-Pizza** zredukowała wykorzystanie jaj klatkowych przetworzonych niemalże całkowicie, do 0,5%. Ankietowane firmy, zapytane o największe trudności napotymane w procesie eliminacji „trójek”, najczęściej podawały wyższe ceny jaj ogółem oraz ograniczoną dostępność jaj przetworzonych, produktów gotowych oraz półproduktów zawierających jaja z chowu bezklatkowego u dostawców.

Zmianom w branży spożywczej towarzyszą zmiany w strukturze chowu kur niosek. Według danych Głównego Inspektoratu Weterynarii w styczniu 2023 roku **25,9% kur niosek utrzymywano w Polsce w systemach alternatywnych** – ściółkowym, wolnowybiegowym i ekologicznym. W tym samym okresie w 2021 r. było to 23,3%. W marcu 2023 r. odetek ten wzrosł do 26,4%. Oznacza to dalszy spadek udziału chowu klatkowego, obserwowany już od 2014 roku. Trend rezygnacji z chowu klatkowego wśród producentów jest wyraźny w Unii Europejskiej, gdzie 55% kur utrzymywanych jest w chowie alternatywnym. Co więcej **Aktiv**, jeden z największych polskich producentów jaj, zadeklarował **zakończenie produkcji jaj klatkowych już w 2023 roku**.

Jak wynika z raportu [Wycofanie jaj z chowu klatkowego. Podsumowanie zmian w branży spożywczej i na rynku jajecznym 2020](#), producenci jaj wykazują gotowość do zmian. Wskazują jednak na potrzebę wsparcia finansowego niezbędnego do inwestycji związanych z dostosowaniem systemów do produkcji bezklatkowej. **Perspektywa zakazu chowu klatkowego w Unii Europejskiej** może przyspieszyć transformację. Obecnie w Komisji Europejskiej trwają przygotowania do przyjęcia wniosku ustawodawczego, planowanego na III kwartał tego roku (2023). **Przejście na systemy bezklatkowe jest nieuniknionym kierunkiem, a badania wyraźnie wskazują, że w Polskim społeczeństwie nie ma zgody na chów klatkowy.**

1. Główny Inspektorat Weterynarii, Wykaz podmiotów zarejestrowanych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 852/2004, [online] <https://pasze.wetgiw.gov.pl/spi/demorej/>, [dostęp: 14.03.2023].
2. Biostat, badanie zlecone przez Stowarzyszenie Otwarte Klatki Centrum Badawczo Rozwojowemu w styczniu 2022 r.
3. Chicken Watch Progress Tracker, [online] <https://chickenwatch.org/progress-tracker>, [dostęp: 14.03.2023].
4. Monitoring postępu firm we wdrażaniu zobowiązań dotyczących rezygnacji z jaj klatkowych, [online] <https://politykadobros-tanu.pl/?cat=Kury%2onioski>, [dostęp: 16.03.2023].
5. Open Wing Alliance (OWA), Cage-Free Egg Fulfillment Report 2022, <https://assets.ctfassets.net/wwwieoz745y7/6jxWMU-FP7xKDhN5rbZJ8KA/78844b8a3b274575ad22bef1b655b555/OWA-2022-cage-free-egg-fulfillment-report-final.pdf>, [dostęp: 13.03.2023].
6. Raport IISS SUSTAINABILITY REPORT 2022, [online] <https://brand.issworld.com/m/32c9943bd0e4b015/original/Sustainability-Report-2022.pdf>, [dostęp: 14.03.2023]
7. <https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2022-03/2022-03-15%20-%20Bye%20bye%20cages%20report%20-%20English%20FINAL.pdf>
8. <https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/prehn-forbyder-produktion-af-buraeg-i-danmark?publisherId=13560469&releaseId=13660138>
9. <https://aldf.org/article/czech-republic-bans-cages-for-hens/>
10. <https://nitra.dnes24.sk/riaditel-hydinarne-zakaz-klietok-urcite-zvysi-cenu-vajec-kolko-si-priplatime-429990>
11. https://agriculture.ec.europa.eu/document/9bdf9842-1eb6-41a2-8845-49738b812b2b_en
12. <https://www.vencomaticgroup.com/blog/the-dutch-journey-to-cage-free>
13. <https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2022-03/2022-03-15%20-%20Bye%20bye%20cages%20report%20-%20English%20FINAL.pdf>
14. <https://www.otwarteklatki.pl/blog/koniec-epoki-klatkowej-2>
15. Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej (EIO) „End the Cage Age”, 30.06.2021 r.
16. <https://www.ciwf.pl/aktualnosci/2021/06/sukces-ogromne-poparcie-parlamentu-europejskiego-dla-zakazu-hodowli-klatkowej-zwierzat-gospodarskich>
17. Raport Wycofanie jaj z chowu klatkowego. Podsumowanie zmian w branży spożywczej i na rynku jajecznym edycja 2020, [online] <https://www.otwarteklatki.pl/publikacje/raporty-kampanii-jak-one-to-znosza>.
18. Raport Wycofanie jaj z chowu klatkowego. Podsumowanie zmian w branży spożywczej i na rynku jajecznym edycja 2021, [online] <https://www.otwarteklatki.pl/publikacje/raporty-kampanii-jak-one-to-znosza>.

WYCOFANIE JAJ Z CHOWU KLATKOWEGO

Podsumowanie zmian w branży
spożywczej i na rynku jajecznym

REDAKCJA:

Julia Kazanowska
Julia Pająk
Katarzyna Mizio
Maria Madej
Maria Mirońska
Zofia Miarczyńska

KOREKTA:

Maria Madej
Joanna Stiller

OPRACOWANIE GRAFICZNE:

Paulina Ciok
Tadeusz Krawczuk

jakonetoznosza.pl

Albert Schweitzer
Fundacja Alberta Schweitzera